

ABD'Lİ TARİHÇİ DR. BRENDON J. CANNON'LA ÖZEL SÖYLEŞİ

Brendon J. CANNON

.

Blog No: 32
05.07.2017

Aydınlık (27 Haziran 2017)

Mustafa Birol Guger

Tarihçi Dr. Brendon Cannon Aydınlık'la söyleşisinde, Ermeni diasporası tarafından sürdürülen sözde soykırım kampanyalarına yönelik ezber bozan açıklamalar yaptı.

1. BÖLÜM

Ermeni meselesi ve 1915 olaylarına ilişkin ezber bozan çalışmalarıyla konuya ilgi duyan çevrelerin ilgisini çeken Doç. Dr. Brendon J. Cannon ile uluslararası çapta gerçekleştirilen sözde Ermeni Soykırımı kampanyalarından, Diasporanın tarihsel Ermeni kimliği üzerinde yarattığı tahribata kadar geniş bir çerçevede birçok konuyu masaya yatırdık. Sohbetimizin temelinde Cannon'ın son eseri, 'Gerçeği Yasamak ve Tarihi Siyasallaştırmak - Ermeni Soykırımı İddialarının Kavramsallaştırılması' vardı...

- Son kitabınız ağırlıklı olarak hangi konulara yoğunlaşmaktadır?

Kitabım, Ermeni diasporası kimliğinin temel yapı taşlarını; genel bağlamda, Ermeni ve Ermenistan Cumhuriyeti Vatandaşı kimliklerini ayrı ayrı ele alarak kavramsallaştırıyor. Araştırmalarım sırasında sözünü ettiğimiz iki kimlik arasında ince bir çizgi olduğunu tespit ettim. Diaspora kimliğinin ABD, Fransa, Arjantin gibi ülkelerde nasıl geliştiğini ve bu geniş

grup kimliğini bir arada tutan tutkalın ne olduğunu tahlil ettiğimde, bunun binlerce yıllık görkemli Ermeni tarihi yerine 1915 olaylarına ilişkin anımsanan hayali travmalar olduğunu gördüm. Söz konusu geniş grup kimliğini bir arada tutan tutkal buydu.

- Soykırım iddialarını reddediyoruz. Çözüme ulaşmak adına sağlıklı bir yöntem olarak da arşivlerin açılmasını ve konuya ilişkin tartışmaların tarihçiler tarafından yapılmasını tavsiye ediyoruz. Merkeze düşman olarak Ermeni kimliğini koymuyoruz. Fakat Ermeni diasporasının faaliyetlerine baktığımızda doğrudan Türk kimliğine yönelik saldırgan bir tutumları var. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tarihi tarihçilere bırakma düşüncesi gercekten çok değerli. Sizinle tamamen aynı fikirdeyim. Kitabımda da ele almış olduğum gibi arşivler açılmalı ve herkes bu arşivlere özgürce ulaşılabilmeli. İstanbul, Moskova, Ermenistan ve Boston Massachusetts'teki Taşnak arşivleri açılmalı. Bu kilit bir mesele.

Kampanya kapsamında, dört yıllık topyekün bir savaşın içerisinden belirli bir dönem ayrılarak yani süreç içerisinden kendilerine uygun olan kısım çekip alınarak sloganlarla sunuluyor. Açıkçası bu işe de yarıyor çünkü siyasi kampanyalar ince ayrıntılarla değil kısa konuşmalar ve kolay sloganlarla insanları ikna etmeyi hedefler. Bu bizim tarihçiler ve siyasal bilimciler olarak bu anlatıya karşı koymaya çalışırken karşılaştığımız bir problem. Zira, biz biliminsanlarının makaleleri ve kitapları ince ayrıntılar içerir. Bu noktada, Ermeni diasporası tarafından yürütülen yüksek ölçüde siyasallaşmış hatta özünde siyasal olan bir kampanyaya karşı mücadele etmek için kullanışlı bir araca sahip değiliz.

- Türkiye, Ermeni diasporası ve Ermenistan'dan çalışmanıza yönelik ne gibi tepkiler aldınız?

Şunu söyleyebilirim ki Türkiye ve yurt dışındaki Türk diasporasında olumlu karşılandım. Kitabımın merkezinde, '1915 olayları çevresinde bir kimlik inşa etme' olgusu var. Bu kimlik temelde, Ermeni soykırımı konusundaki genel anlatıyı soykırım dışında bir kavramla tarif etmek isteyenlere muhalif. Bu bakışa açısına göre, soykırımı inkar edenler doğrudan 'soykırım inkarcısı' olarak etiketleniyor ve hiçbir değerleri olmuyor. Talihsiz gerçek budur.

- Bugüne dek Ermeni iddialarını araştıracak uluslararası bir komite kurulmadı. Ermenistan ve Ermeni diasporasının iddiaları ise doğrulukları ispatlanmamış görsel ve yazınsal materyallere dayanıyor. Bu bağlamda, bir akademisyen, ABD'de özgürce soykırımın gerçekleşmediği fikrini seslendirebilir mi? Bilimadamlarına bu yönde bir baskı var mı?

ABD'de durum Avrupa'daki gibi değil. Bu durumu tartışmakta özgürsünüz ancak bu olumsuz bir durumla karşılaşmayacaksınız anlamına da gelmez. Diaspora, yaşanmış olan bir trajedi hakkında konuşuyor. Bir çoğumuzun doğal reaksiyonu da onlara destek, empati

ve sempati sunmak yönünde. Bununla da kalmayarak; görünüşte sadece soykırım meselesini araştırmayı hedefleyen her türden soykırım araştırma merkezleri de mevcut. Fakat problem şu ki çalışmanın kendisi için gerçekçi bir zemin yok. Konu, teorik ve metodolojik olarak güçlü değil.

Ermeni diasporası meseleyi yargıya intikal ettirmeyi isteyebilir ancak yapamaz zira nihayetinde devletler dışı bir aktördür. Ermenistan Cumhuriyeti bunu yapabilir fakat şu anda bununla ilgilendiklerini düşünmüyorum. Türkiye Cumhuriyeti'nden yetkililer bu konuyu yargıya intikal ettirmeye istekli olduklarını söylediler.

Ancak benim kitabımda vurgulamak istediğim asıl durum şu; mahkeme ne karar alırsa alsın kampanya devam edecek. Mesele bu. Bu sebeple söz konusu tartışmanın geleceği ya da çözüm olanakları konusunda biraz kötümserim. Akıllarındaki olayların gerçekle bir bağı yok. O yüzden inandıkları doğruları çürüten bir delilin bulunacak olması da onlar için pek bir şey ifade etmiyor. Bulunsa bile bunu takmayacaklar ve eski gibi düşünmeye devam edecekler.

Kitabımda ayrıca kampanyanın neden özellikle Batı'da başarılı olduğuna da değindim. Bu durum, Batı'nın Türkiye'yi ve Türkleri kavramsallaştırma biçimi ile de yakından ilintili. Bunu daha sonra da kouşabiliriz.

- Aslında bu önemli bir nokta. Bence sözünü ettiğiniz kavramsallaştırma biçimine de değinmeliyiz.

Batı'da hala 19. yüzyılın, 'korkunç Türk' ve 'Avrupa'nın hasta adamı' konulu sarı basın karikatürlerine dayanan örtülü bir Türk ve Osmanlı karşıtlığı var. Türklere yönelik bu yaklaşım, malesef bu kampanyaya sempatisi olan bir kitlenin oluşmasını kolaylaştırıyor. Bazı bilim insanları ne yazık ki bu işten çıkar sağlıyor. Bu da sorunun bir parçası.

- Bütün bu gelişmeler ışığında, gelecekte Türkiye-Ermenistan ilişkilerinde ilerleme kaydedileceğini düşünüyor musunuz?

(Bir süre düşündükten sonra gülerek...) Hayır. Çünkü bunun için karar mercii Erivan değil. Erivan'da iktidar sahibi olan politik aktörler mevcut. Bunlardan biri Rusya, diğeri de Ermeni diasporası. Sorun sadece Erivan ile Ankara arasında ilişki kurulmasından ibaret olsaydı. Cevabım evet olurdu. Fakat Rus dış politikası ve Rusya'nın yakın coğrafyasındaki hedeflerine ek olarak Ermeni diasporası ve diasporanın Türkiye'ye yönelik antipatisi, hatta nefreti göz önünde bulundurulduğunda ki, ben bu durumu kitabımda tartıştım; Ermenistan rehin alınmış durumda. Ermeni diasporasının Ankara'yla ilişkilerin geliştirilmesi meselesine yönelik hiçbir çabası ya da ilgisi yoktur. Ermenistan'ı rehin alan da kesinlikle diasporadır. Eski Ermenistan Cumhurbaşkanı Ter-Petrosyan Türkiye ile karşılıklı ilişkiler hususunda sahip olduğu oldukça pragmatik tavrıyla biliniyor. Ter-Petrosyan, bakın bu çok saçma... Para ve güç kaybediyoruz, yoksullaştık. Soykırımın tanınması noktasında bir taraf olarak rehin alınmış olmamızın çok saçma diyordu. Bir bakın ona ne oldu?... Görevinden

oldu...

2. BÖLÜM

'Gerçeği Yasamak ve Tarihi Siyasallaştırmak - Ermeni Soykırımı İddialarının Kavramsallaştırılması' adlı eseriyle bilhassa soykırım iddialarını savunan çevreleri siyasal ve toplumsal bir kimlik analizine tabi tutan Doç. Dr. Brendon J. Cannon'la söyleşimize devam ediyoruz. Söyleşimizin bu bölümünde, dünya çapında Ermeni iddiaları ile mücadele eden vatandaşlarımıza önemli tavsiyeler var.

- Araştırmalarınızı yürütürken dayandığınız kaynaklar nelerdi?

Kitabın çoğunu Washington'da olduğum dönemde yazdım. Birçok lobi örgütü ile görüşmeler gerçekleştirdim. Bunların arasında ABD'deki Ermeni diasporasının en güçlü lobi örgütlerinden ikisi olan ABD Ermeni Ulusal Kongresi, ABD Ermeni Meclisi var. Bu örgütlerdeki temsilcilerin yanı sıra Türk Büyükelçiliğinden yetkililerle de Türkiye'nin bu konuya ilişkin bakış açısını anlamak için görüştüm. Çalışmamda bazı arşivlerden fakat çoğunlukla ikincil kaynaklar olarak Justin McCarthy, Hakan Yavuz, Edward J. Erickson, Michael M. Gunter gibi akademisyenlerin çalışmalarından yararlandım.

- Sizce Türkiye ve dünya çapındaki Türk diasporası söz konusu kampanyalarla mücadele edebilmek için ne tür stratejiler izlemeliler?

Türkler, öncelikle Türkiye, ABD, Almanya gibi ülkelerde yayınlanmış kaynak ve materyalleri kullanarak bir anti tez geliştirmeliler. [Ancak, Türklerin] Ermeni diasporasına kıyasla kampanyalarında asıl eksik olan şu; Ermeni diasporası Davut ve Golyat anlatısındaki gibi bir durumdan istifade ediyor. Davut küçük, güçsüz ve Türkiye Cumhuriyeti'ni sembolize eden Golyat'a karşı savaşan Ermeni diasporası. Bu denklemde Golyat lobi gruplarını fonluyor ve bu iş için fazlaca para harcıyor fakat gerçek kesinlikle tam tersi.

Türk diasporası, Ermeni diasporasının çok gizli bir şekilde para harcayarak bulduğu türden güçlü figürler bulamıyor. Eksik olan şu ki; Alman ve Fransız parlamentolarındaki ya da ABD senatosundaki parlamenterler, Türklerden ziyade karşılarında onlarla görüşmeye gelen Ermeni lobi gruplarını görüyorlar. Bu durum değişebilir...

Bir akademisyen ve konferanslara katılmayı seven, bu tür konular üzerine konuşan biri olarak, insanları, Kongre üyeleri ve parlementerle birlikte bu tür konuları tartışmaya davet etmek kesinlikle çok elzem. Türk diasporası için daha önce bahsettiğimiz karşı argümanların sunulduğu bu tür konferanslar düzenlemek çok önemli fakat aynı zamanda sözde soykırım konferanslarında da yer alabilirler.

Ancak bu hiç de sanıldığı kadar kolay değil. Soykırım konferanslarının başlangıç noktası, 1915 olaylarının soykırım teşkil ettiği şeklinde bir kabule dayanıyor ve onlar gerçekten bu düşünceye yönelik anti tezlerle ilgilenmiyorlar. Bu akademik tabanlı bir fikir tartışması olsa bile...

- Aslında tam da bu konuda bir soru yöneltmek üzereydim. Düşünün ben bir akademisyenim ve genel kanının aksine Ermeni soykırımı iddialarının tarihsel bir yalan olduğunu düşünüyorum. Bu halimle bu tür konferanslarda yer alabilir miyim?

Bu tür yaklaşımlar var ancak çok az. Helsinki merkezli Sınır Tanımayan Tarihçiler bunlardan biri. Konferanslarına Ermeni bilim adamlarının yanı sıra Türk bilimadamlarını ve hatta benim gibi ne Türk ne de Ermeni olan bilimadamlarını da çağırabiliyorlar. Fakat yine de dediğim gibi bu çok nadir karşılaşılan bir durum.

- Vatan Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek'in İsviçre davası ile ilgili neler söylemek istersiniz?

Bu davaya ve Bernard Lewis'in Fransa'daki Ermeni Soykırımını inkar davasına kitabımda yer verdim. Ermeni soykırımının yaşanmadığını dile getirmek bir suç olamaz. Ancak bence inkar yanlış bir sözcük, bizler konuyu tartışmayı öneriyoruz. Bir akademisyen olarak bir şeyleri tartışmayı seçersem, herhangi birşeyi; burada bizi sınırlayan sınırlar, yasak bölgeler olmamalı. Ancak, 1915 olaylarının tartışılmasını istiyor olmak o yıl meydana gelen acı ve ıstırab dolu olayları inkar ediyorum anlamına gelmez. Bu konuda çok net olmak istiyorum.

1915 yılında Osmanlı-Rus cephesinde gerçekten berbat şeyler oldu. Bu cephede neler olduğu gerçeğini anlamamız gerekiyor. Problem şu ki Ermeni diasporası ile bunu tartışamıyorum çünkü bu durumda bana kesilecek olan ceza 'soykırım inkarcılığı' olacaktır. Çok basit bir şekilde sadece bu konuyu tartışmaya açmak istediğim için.

İsviçre'den gelen bu karar, Bay Perinçek'i temize çıkarmış ve ifade özgürlüğüne olanak tanıdı. İfade özgürlüğü bir sorumluluktur bunu anlayabiliyorum. İnsanların söyledikleri şeylerin negatif yansımaları da olabilir. Sorumlu davranmalıyız. Fakat bizler tartışabilmeliyiz. Bilhassa tarihi meseleleri.

- Merak ettiğim meselelerden biri de şu; bu konuya ilişkin tutarlı bilimsel kanıtlar olmamasına rağmen kimi zaman Türk kimliğine yönelik ırkçılığa

varabilen Ermeni tez ve söylemleri, nasıl oluyor da ortaçağ aydınlanmasının merkezi şeklinde tarif edilen Batı'da bu kadar kolay kabul görebiliyor?

Aslında bu daha önce temas ettiğimiz bir konu. Kampanyanın başarısını sadece Ermeni diasporasına bakarak anlayamazsınız. Sayıca çok azlar, çok para harcıyorlar fakat bunun da ötesinde kampanyanın başarılı olabilmesi için yerel bir kabul olması gerekiyor. Politikacıların kampanyada politik bir kazanç görmeleri gerekiyor. Tabii ki, bu sopayla Türkiye Cumhuriyeti ve Türkleri pataklamak için...

Konuşmamızın önceki bölümlerinde de söylediğim gibi, bu bakış açısında, Batı'daki temelleri yüzlerce yıl öncesine dayanan Türk karikatürünün büyük bir payı var. Size Batı kimliğinin ne olduğunu anlatmaya kalkmayacağım ancak ne olmadığını söyleyebilirim. Birincisi Doğulu değil ve ayrıca Müslüman da değil. Maalesef, Türkler Doğu kökenli ve Müslüman bir toplum olarak diğerleri olarak tarif edebileceğimiz grubun bir parçası. Ancak bu bakış açısı her zaman çok güçlü değil.

Dün Ankara'da düzenlenen konferanstaki konuşmamda şu örneği verdim: Birkaç yıl önce ABD'de iki meslektaşım arasındaki sohbete şahit olmuştum. Konu 1915 olaylarıydı. Kısa bir sohbetti. Meslektaşlarımdan biri, diğerine 1915 olaylarına ilişkin olarak, bu işin içinde Türkler varsa mutlaka yapmışlardır [sözde Soykırımı kastediyor] demişti. Bu tarz bir düşünce bilimsel değildir fakat bu ne yazık ki hala güncelliğini koruyan bir bakış açısı.

Bir de soykırım merkezleri ironisi var ki, faşizme ve yobazlığa hayır derler ardından da bunu çevirir ve hedefteki Türkiye ve Türklere karşı kullanırlar.

BRENDON J. CANNON KİMDİR?

Birleşik Arap Emirlikleri'nin başkenti Abu Dabi'deki Khalifa Üniversitesi'nde yer alan Uluslararası Sivil Güvenlik Enstitüsü'nün Siyasal Bilimler ve Güvenlik departmanlarında faaliyet yürüten Brendon J. Cannon'ın çalışmaları, Türkiye ve yakın çevresine, yani Orta Asya'yı da içine alacak şekilde büyük Ortadoğu ve Doğu Afrika'ya odaklanıyor. Cannon genel manada Ermeni meselesi ve 1915 olaylarına ilişkin uluslararası çapta düzenlenen kampanyalar üzerine de kapsamlı çalışmalar yürütüyor.

https://www.aydinlik.com.tr/dunya/2017-haziran/aihm-in-perincek-karari-ifade-ozgurlugune-olanak-tanidi

Yazar hakkında :

Atıfta bulunmak için: CANNON, Brendon J.. 2026. "ABD'Lİ TARİHÇİ DR. BRENDON J. CANNON'LA ÖZEL SÖYLEŞİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Blog No.2017 / 32. Temmuz 05. Erişim Kasım 12, 2026. https://avimbulten.org/Blog/ABD-LI-TARIHCI-DR-BRENDON-J-CANNON-LA-OZEL-SOYLESI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır